Број 172. У Новом Саду у недељу 3. августа 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ових ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

За крст часни и слободу златну.

Што се морало догодити, то се и догодило. Народ српски, та раја у Старој Србији и Мађедонији дигла се на оружје, на крваву, неједнаку борбу. Устала је кука и мотика, устао је вековима потиштени Србин тамо, устао је, да гине за крст часни и слободу златну.

Дуго и предуго мучи он већ те крваве муке, али му дошла у подгрлац душа, њему је прекипело и он је узаврео. Поречки срез, битољског вилајета, тај чисто српски крај, устао је на оружје. И шта видимо? На чело његово ставише се, као негда у славна времена, и свештеници његови. У миру га учише љубави и слози, а кад дође ора, да се мора гинути, пођоше пред њим са крстом у руци. Дивна је то слика свештеника јунака, и благо тамошњем Србину, што их такве имаде. Дописник „Заставе“ јавља: Поп Томо Мицков из села Врањешнице и попо из Монастирца, са заставом, крстом и Богородичином иконом позивају и дижу народ српски на свету борбу: за крст часни и слободу златну. А синци рода свога, Цветко и Стојче из Горња Сољња су са својим четама у селу Баропољу близу Пусте Бразнице.

И нема сумње, да је ово први убојно метак, који ће изазвати читаву праску. И сигурно је, да ће се за овом својом браћом дићи и друга њихова потлачена браћа тамо. Та тако мора бити! И по Косову пољу, оном несретном Косову српском, пролиће се опет потоком измучена крв српска. Дао Бог са бољом срећом и берићетом!

Нема сумње да је хришћанско становништво под Турском љуто патило и страдало. Но нема сумње, да је то становништво, осим Србина, имало заштите и потпоре. Бугари су бранили своје а Грци своје, како је ко мислио, да је боље. И кад се Бугари дигли, они нађоше спремну Бугарску. Она је просула злато и сребро дала праха и џебане, а бугарски мађедонски комите храбрио народ, залагао се за њега и дизао га на отпор. И кад је тако устанак створио, бугарски официри и војници, прешоше бугарску границу, и ставише се на чело покрета.

А како је било са српским народом? Српски народ није имао никога, ко ће да га штити и брани. И кад се нашао по некоји добар руски конзул, који је сажалио несретну рају српску, тај је премештен, ил пао од мача арнаутског, турског или другог чијег. А Србија? Она није имала каде да се брине за ту браћу своју. Господа српска, дипломате у хладовини, из Београда, само су јој поручивала, да трпи и чека. А обе зоружана раја српска трпела је и чекала, ал помоћи ни одкуда. Та Србија је била и остала још увек неспремна, да браћи својој помогне.

И ево и мукама и трпљењу је дошао крај. Бугари свугде где стигну истичу заставе: златног лава на крвавом црвеном пољу. Златни лав је обележје Бугарске. И гоне српски народ, да се бори и мре под том заставом. Арнаути и Турци убијају Србе под полумесецом. А Србин? Скрштених руку није могао више седети и трпети по савету београдских дипломата. Уз Турке и Арнауте, те диндушмане своје није могао никако. Уз Бугаре, под данашњим околностима такођер није могао! И он се дигао, да се бори и кад се мрети мора, да бар падне и умре под својом заставом.

И кад је већ тако, Србија не сме и даље то мирно гледати. Била, по мнењу својих дипломата спремна ил не, она тој браћи својој мора помоћи. И то, помоћи јој било дипломатским путем било другче, тек свакако помоћи им мора. Поред Србије ће и Гора Црна.

Као што најновије вести јављају, „успламтела“ српска раја ограничила је своју борбу само на то, да брани огњиште своје. А то ће рећи, да га брани од сваког непријатеља, који хоће да га руши и пали. Неће и неможе више да трпи и гледа, где јој пустоше и робе све. Над чисто српским крајем поречким, већ се дакле вије застава српска, а свештеници српски са крстом у руци соколе и храбре народ свој, да истрају у тој светој борби. Како ли ова величанствена слика живо буди оне свете успомене из старих славних времена: За крст часни и слободу златну. И као да је време да петстолетне муке окајане буду. *β.*

Наша варошка забавишта.

Хоћу да искупим реч. Хоћу, ево, да вам допуним онај први чланак свој о забавиштима. А тиче се овога:

Казао сам, колики је број деце у варошком забавишту. Управо је огроман, да би доста било и за 2—3 забавиље. А то је видите, за то, што се то забавиште издржава из варошке благајне, те деца иду у њега, без да и једне потуре имају непосредно доприносити што год на издржавање његово. Ту дакле друге реклame не треба. Да богме да донекле има то и свог оправдања. Свет је у опште оскудан на новцу. Па да се покрај тога обвезује на редовне какве приносе месечне, не иде му никако у главу и — тешко му је. Отуд алмашани наши и не разбирају много шаљући децу своју у варошко забавиште. Задовољни су само кад не морају ништа плаћати. Што је међутим у томе забавишту забавиља Мађарица; што она није то исто, што и забавиља Српкиња, то је многима са свим споредно. А и не разбирају много о томе, те за то и иду деца у њега у толиком броју. Покрај тога, припомаже томе одласку још нешто. Хоће и сам мађистрат кад и кад да утиче на родитеље силом свога положаја. А разумете ли шта то значи? Силом свога положаја гонити родитеље да шиљу децу у варошко забавиште и то — српску децу!... Но па и отуд се види, зашто иду деца у то забавиште као на какву ћабу. У осталом и да не утиче мађистрат, опет би тако било. Само кад се не плаћа, забадава је и сирће слатко.

Што се тиче вероисповедног забавишта, ту је са те стране са свим друкчије. Ту свако дете мора да доприноси по једну круну месечну на издржавање његово, јер то је установа, коју је подигла наша женска задруга и која га је из својих средстава и тако приносом деце могла и да одржава. И ако је од новијег времена

ПОДЛИСТАК.

ПЕРА ЈОВАНОВИЋ ТЕЧА

У КЛЕНКУ.

Освану дан 21. мај. о. г. мутан, влажан и ладан, подикоја кап кише кане, крупна као грашак па престане — затим почне сипати као јесења — ситна боже — једва опажаш, нешто средње између магле и кише. Пробија у кости као да је позна јесен!

Око седам сати зајутра зазвони на нашој цркви велико звоно, па стаде, други пут одзвони, па опет стаде, па трећи пут; затим сва звона забрујаше тако тужно, хармонично али меланхолично да ти чисто сузу на оку измамљују. Неко је и опет умро! рекох.

Погледам кроз прозор, не би ли кога запазио да упитам: ко је умро? Нигде никог! Радно време, — праше се кукурузи, све је то зором изашло у поље на прашидбу, да се разбије и проломи земљина кора око кукуруза, да одану, да оживе и порасту, како би се ускоро и обрнути могли, па онда очекивати богату кукуружну бербу, као и главни земаљски производ у Срему — но све је у божијим рукама — али, народ вели: ко ради, томе и бог помаже! па зато се народ и пожурио тако вољно на посао! Са срећом нек им је!

Запазим преко трговкињу где испрати неког човека са великом свећом у руци. Добро јутро рекох! ко је умро! Теча, рече па се изгуби у дућанској просторији.

Седох у намери да се облачим, мисли ми се отеше на оно време, кад сам први пут у животу течу видео и упознао — рекавши ми: шта чекаш? бацај ту шајкачу и све што имаш на себи, па скачи у тај чамац — даље је наша брига прихвати Црногорац! Бог да им душу прости! Обојица су сада покојни!

Црногорца је његова Криста давно прежалила и преудала се за нашег течу, сада га с нама заједно оплакује његова верна Јуца!

*

У Новом Саду на почетку XIX. века и прошлог века живела је велика трговачка породица у Златној греди под презименом Јовановић. У тој породици родио се 29. јуна 1828. год. наш теча Петар Јовановић. Он је имао још два старија брата; најстарији беше Димитрије, који око године 1830. заснова трговачку фирму у Пешти која и данас постоји под ознаком Деме Јовановић а средњи брат Алекса такође је основао око године 1837. себи радњу у Пешти, но пошто није био оженљен коначно напусти радњу и дође у Кленак своме најмлађем брату, нашем течи, где је бавећи се трговином са раном и умро. За имена њихових родитеља нисам могао сазнати.

Најстарији брат, видећи како у Пешти живо трговина иде, доведе средњег брата у Пешту и отвори му трговачку радњу, а да би после могао и најмлађег брата довести даде га на наук трговачки у Вац код неког иноверца у намери да научи мађарски језик и немачки, да се научи уздржљивости и послушности, дочим се те врлине уз обазриво поступање и у сопственој кући могу однеговати.

Ту је теча остао три године и лепо је напредовао. У трговину је ступио 1840. у дванастој години узраста; био је осредњег раста, широких плећа, масти црне, образа румених, очију великих округлих и црних — једном речи врло лепа појава — а нарави веома погодне. Зато га сви у кући заволеше као своје дете, али највећма његова госпоја — тако да га је и у своје романе посветила. Њеном непажњом, треће године уђе се томе у траг — наш теча, као дечко од 15 година имао је толико частољубља и поноса, да се сам од себе застидео, што је према своме господару и добротвору играо тако подлу и гадну улогу; с друге стране бојећи се и стидећи се од старије браће, наумио да потајно остави Вац па да оде у свет! Што је наумио то је и учинио.

* * *

Тумарао је као дечак дуго по горњој Угарској, потуцајући се од немила до недрага, патећи се свакојако, док га једном не уочи неки богат чизмар у Тотесу, те га узме у занат себи. Ту изучи занат и постане спомоћник, ту га затече и 48 година.

Мађарски добровољци где год су кога ухватили врбовали су у војску и собом повели као

унеколико власник тога забавишта и наша црквено-школска општина. Унеколико велим за то, што и она доприноси нешто на издржавање његово а преко свога месног школ. одбора и управитеља школског води и надзор. Али главно је да још и сад свако дете мора још доприносити речени прилог на издржавање његово. Изузимају се неколико, којима се тај принос сваке године опрашта. То је крајња сиротиња. Но и ако је у речи једна круна мален дарак, ал без сумње велика задужбина, ипак је то крајцара, коју наш свет нате гом издаје, јер у гомили осећа. И то је дакле доста, па да се свако одбије од вероисповедног забавишта. Па ту сад да се покуша и гонити, било од чије стране, не би ништа помогло. Деца би у пркос свему мимо тог забавишта пролазила као мимо турског гробља и одлазила би у варошко, а овде — у вероисповедном — би остајала само она, која су у стању неосетно доприносити ону круну на издржавање његово, а то је број између 50—60, као и сад што је, међу којима се налази и неколико иноверске деце. И то је покрај свега тога, што је ово забавиште прикладније за нашу дечицу. Ту им је тетица Српкиња, која лебди над њима као и рођена мајка. Тетица Српкиња их грли оном истом љубављу, којом их привија око себе рођена мајка. Она их напаја оним духом, којим их напаја на дому и рођена мајка. Она их весели српском речи и раздрагава их српском песмом, као што их је од колевке соколила рођена мајка. И у свему је иначе тетица Српкиња, што и рођена мајка. А иноверка — она остаје вазда само иноверка и — за оно Срче у забавишту увек само несрпска женска, која никад не може заменити српској деци тетицу Српкињу, што је свакако и природно. Очевидно да друкчије не може ни бити.

Па кад то знамо, зашто да не тежимо да се постојеће стање поправи. А ево у чему: Зашто да се не обезбеди издржавање вероисповедног забавишта и без приноса дечијег. Зашто да се не снабде вероисповедно забавиште са свима потребама, већ се у њему вечито било с чиме натеже? Или се држи да је то немогуће! Не. Ми смо тако научили. Али треба покушати. Треба пробати. Ено патријарха Георгија. Шта и шта он не проба, па њему иде. Па зар не би могли и ми тако! Зар је српској црквеној општини нашој вероисповедно забавиште на одмет? Или јој ваљда оно не треба?! Није. Ми чекамо да нам падне маца с неба. А нећемо да се обазремо на ону реч: „Док се мудри намудрују, луди се науживају“, па да грабимо и ми још док можемо, да се отимамо док смо још снажни и да јаче пригрлимо вероисповедно забавиште, те свратимо и јачу пажњу на њега и то тиме, што би деца престала приносити месечни прилог од једне круне и што би ушла у њега слободније и без икакве бојазни, е ће их ко за неуплаћен принос ухватити за ручицу и извести на поље.

И кад то буде стање би се јако променило. Онај број деце, који видимо данас у варошком забавишту, био би у вероисповедном, а онај који видимо у вероисповедном био би у варошком, а то би било оно неколико деце туђе вере и народности. Па кад би дошли дотле, онда не би имали од чега више стрепити за нашу дечицу. Јер код тетице Српкиње би она ум свој развила и срце своје племенила. Душа би им махом српски дисала, те и оно, што би морало несрпско бити, тетица би Српкиња удесила тако, да им то не будне сањи терет, нити таки можда камен, под којим би се пригибала, крхала и падала душевно, као што је то случај у варошком забавишту, где је забавиља иноверка. За то и опет велим: Пробајмо! Ослободимо дечицу од месечног прилога, а уз то снабдејмо и вероисповедно забавиште са свима потребама, као што је и варошко; обезбедимо и Српкињу забавиљу са бољом егзистенцијом (данашњи јој је доходак толики, да може хвалити бога, само да јој одржи у животу родитеље, иначе од забавиљине плате не би могла излазити на крај ни као варошке забавиље „дада“ (помоћница), бар као што је варошка, па да нас види Бог. А за све то има реч сад српска црквено-школска општина наша, па да видимо!

Нови Сад, 29. јула.

Ја.

Министарска криза у Србији.

Београд, 1. августа.

У нас се појавила министарска криза. Но не тек од неколико дана, него је она од дуже времена стална. Сваки час је избијала, па је некако угушена, да и опет букне.

Било је много разних повода. Али је главни узрок један, и он се своди на то што стање које данас постоји, није строго парламентарно. И у том тешком стању покушава једна група официра да утиче на развој догађаја и то доста незграпно.

Тиче се личних питања. Та група официра, којој стоје за леђи и неки неофисири, тражи, да се неки официри и чиновници унапреде, неки опет истерају из службе. Кад је било на реду питање Лешјаниново, онда је једна група официра ишла краљу а под вођством Мишићевим, који је био један од коловођа у догађајима 29. маја, и тражила, да се Лешјанин никако и ништо не именује за дворског маршала.

После су дошла и друга питања, која су слична Лешјаниновом. Овде није толико главно, ко има право у тим личним питањима, него је најглавније: каквим незграпним начином утичу непозвани у решење политичких питања. У влади опет нема јединства, те се и опет показује, да коалициона министарства не могу да раде кад су иоле теже прилике.

Значајно је, да ми имамо у Србији данас слободну штампу, а ви у београдским новинама не налазите иоле опширније о кризи. Тек поједини листови доносе белешку да има изгледа да ће доћи. Овако никад није наша штампа била уздржљива. Изгледа да донекле не сме, боји се, шта ли и ако се од закона не би морала бојати.

Краљ Петар чинио је све могуће да стиша кризу, ал до сад му није пошло за руком. Седнице министарске су врло честе, ал без успеха. Било је поверено Авакумовићу да (!!) састави кабинет, али је то наишло на тешкоће.

У току данашњег дана треба да се реши ствар, а како ће се решити, питање је.

Будимпешта, 1. августа.

(Министарска криза. Извештај парламентарне комисије.)

Решење министарске кризе све се једнако одгађа. Гроф Куен Хедервари био је у Бечу у аудијенцији код краља и поднео је краљу извештај. Кажу, да је он предочио краљу, како се данашња криза не може решити без уступака. У колико је то истина, тешко је рећи. Тврде још и то, да министар председник није предложио краљу никога као свог заменика, већ је предложио, да се краљ обрати на председника једног и другог саборског дома, на грофа Апоњија и грофа Чакија.

Краљ ће тек у среду стићи у Будимпешту, а у петак почети преговоре са политичким преставницима. Што ће краљ пробавити до среде у Бечу, то је изазвало доста велик немир у круговима угарске опозиције, па и у неким круговима владине странке, јер претпостављају да ће аустријске централисте учинити све могуће против тежња угарске опозиције.

Референт саборске комисије, која је испитивала ствар о подмићивању посланика, Имре Сивак, довршио је свој извештај и публиковао га. Тај је извештај доста пространи на крају је изречено ово мишљење: Гроф Владислав Сапари се огрешио о интерес отаџбине, али у овом није имала удела ни влада ни министар-председник.

Кривица грофа Сапарија остала је само као усамљен покушај и истрага је у том правцу доказала, да ни на које чланове угарског парламента не пада ни најмања

бујица кад захвати. Тако је покојни теча преко своје воље ратовао, а додељен је био топништву, где је и оглувио.

После битке код Швехарта, теча преко Дојне Аустрије, Штајерске, Хрватске, Срема, на Илоку побегне у Ст. Паланку, па одавде у Сентомаш, где је на топништву борио се у српским редовима до последњег дана. Цео тај пут до Сентомаша пропутовао је пешице, са неколико цванцика у џепу. По свршетку буне настани се у Крчедину, затим пређе у Чортановце и отвори радњу за себе, том приликом испомагао га је са новцем трговац Диша Крстић, кога фамилија и данас постоји, па га и ожени својом свастиком Персом Стојановић из Бешке и настани се стално у Кленку. Цех позове га у Митровицу да штукује — што је сјајно извео и мајстором постао.

Три пута се женио, али деце није имао.

Занат је врло добро разумевао, зато му је врло добро и ишао, те је за кратко време леп иметак стекао — руке је био врло издашне, особито је имао срца спрам сиротиње у благе дне, па и иначе! Ко је на његов праг наступио, сваког је наранио и напојио и са неколико грошића обдарио.

Перса, жена му, била је врло вредна, штедљива и чуварна, кад би га кадгод опоменула, а он би смешећи се одмахнуо руком и рекао: ћути жено — ми њима, а Бог ће нама!

* * *

Кад је наступила у Угарској конституција и шовенизам почео промаљати се, његов средњи брат Алекса као добар Србин, није могао то гледати, распрода радњу и дође у Кленак, ту је закупљивао Беглук, имање српске црквене општине, и трговао са раном. Алекса је био рођени брат Пери и по облику и по навикама, и по нарави и по манирама, једном речи тако налик као јаје јајету!

* * *

Перса, жена течина, кад дођу кући из читаонице, зајутра чистећи аљине покупи ситнину, па кад накупи преко 6 форината, а она му уручи са речима: Перо, молила те снаш Петра или Цвета да јој преко купиш један мали дукат — он прими новац те је наручбу увек савесно извршио, а Перса је слагала дукат по дукат у чарапу и после смрти њене пашао је до стотинак комада у чарапи остављено. Ето ти на, каква је била моја Перса, рекао би смешећи се — па дода: да сам ја био таки, моја би скела навукла да би се мого мерити са грофом Пејачевићем!

Теча је давно оставио занат и подуватио се превоза између Шапца и Кленка, коју није пуштао до јануара 1902. кад је жељезница превоз преузела.

Ко грофа Пејачевића познаје у Пешти, а гле, мене цео свет, од куд год ко иде здрави ме и пита: Како си Течо? Како здравље? Па задовољно издува цигаретлу, извади своју сребрну дувањару и одмах прави другу.

Као човек, покојни Теча био је чиста и отворена карактера, што је имао коме рећи, скресао му је у брк а није разабирао ко је и шта је; а особито је мрзио на брбљавце, кукавице, превртљивце и крадљивце. За време његовог возарења у Кленку укинуо се шверцунцг украђене марве и с једне и друге стране.

А какав је био као човек покојни Теча, великодушан и одважан то се показало особито године 1892. кад је била у Посавини велика поплава. Онда је он и сви његови момци са још најмљеним људима, са свима својим чамцима сплатама неколико дана и ноћи без престанка спасавао село Витојевце од поплаве уз велико физичко напрезање, са великим опасностима по сопствен живот а ни од кога не узе ни новчића.

Нема тога добровољца који је у Кленку прешао 1876. у помоћ Србији кога теча није својски прочастио и у Шабац бесплатно превео, па тек какве је услуге добровољцима чинио на повратку који не хтедоше на Дрини дремати уз генерала Алимпића!

За преповест је али му је била права особина и највеће душевно уживање надметати се са својим сељанима: у доброчинству — ако је требало на цркви и школи оправљати и купити ту је Теча био први, ако је на добротворне и просветне циљи требало прилога дати, ту је Теча без предомишљања дубоко руку у џеп

сенка. И пошто у овој ствари нису потребне никакве даље мере, то сабор да изрече, како узима овај извештај на знање и прелази на дневни ред.

У овом извештају има два места, у којима се из далека, али врло из далека осуђује министар-председник. Вели се, да о правој кривици министра председника не може бити реч, али је одбор истраживао и тај моменат, да ли је министар-председник био дужан, да спречи радњу грофа Сапарија и ако му је било познато, да се Сапари заноси фантастичним намерама. Друго је питање, да ли мин. председник није учинио некоректност, кад је учествовао на оној конференцији, у којој је гроф Сапари читао и исправљао своју изјаву, коју је касније дао пред саборску комисију. И у једној и у другој ствари извештај навађа разне околности, које треба да олакшају ове некоректности, али, свакојако се види, да је известитељ хтео макар и у најблажијој мери и из далека осуди мин. председника, не би ли тим задовољио донекле опозицију и избегао и у самом сабору већу дебату. Неверујемо да ће то постићи, јер ће Полоњи поднети засебан извештај мањине чланова комисије.

Загреб, 30. јула.

— Допис „Застави“. —

Поговара се у граду, да је нека завера (?) против правосуђа и загребачких судова, јер да суде на команду Клајна, шефа правосуђа; да су намештене тамо све његове креатуре и жидови; да већ мужеки (сељаци) говоре: „па закај не би присегел пред жидовом, ем то није грех?“

Како вам је већ познато, у Загребу је 7 жидова судаца и 27 адвоката. Сада г. Клајн још хоће г. Франка, односно нова Старчевића за адвокате да намести; једном Србину у Загребу шест пута је за шталум (адвокацију) молбу одбио. Та завера, говори се, да неће престати док се код загребачких судова и правосуђа, све, и подворник не промени.

Поговара се и то, да Клајн тражи себи равног тирана за заменика; да није задовољан са банским саветником Јакшићем јер да је ово одвише озбиљан и праведан човек. Клајн завлачи свој одступ док не понамешта све своје креатуре. Видили сте ово дана именовање једног канцелисте који је 210-ти на реду био, па га је именовао за официјала банског стола.

Борбе у Маћедонији

— Допис „Застави.“ —

Солун 31. јула.

Потврђује се вест, да су бугарске комите дигле у ваздух железнички мост између Битоља и Хлерина, те за то вече рас и није стигао воз из Битоља. Сем тога и код станице Екши-Су на битољској прузи траје борба између турске војске и једне веће комитетске чете, која има неколико стотина четника, који су опкољени од Турака те ће извесно подлећи. Услед прекида саобраћаја, нема још вести о коначном резултату ове борбе. Исто тако не зна се, какав је исход имала данашња борба Турака и комита код варошице Гуменце у солунским вилајету.

Изгледа, да турска војска под командом маршала Омер-Ружди паше још није стигла под Крушево, јер се оно налази још у рукама бугарашких чета, које су на тамошњем порушеном конаку истакле устаничку, заставу: златан лав на крв црвеном пољу! Лав је обележје бугарског грба и заставе, те ово показује, да се комите не боре за слободу и автономију Маћедоније, већ за уједињење са Бугарском. А Срби?!!

О заузећу Крушева се за сад толико зна, да су комити, пошто су заузели Крушево, убили мудира, среског помоћника, све турске чиновнике поклали, а од грађана Турака само се двојица спасоше. (У Крушеву има само 10 15 турских кућа, а већина је становништва цинцарска а за тим словенска.) Комити су истакли своје заставе и узели власт у руке. Поштанска и телеграфска веза прекинута је, те отуд нема никаквих вести, па нема ни путника отуда. Турци тврде да је турска војска ипак заузела Крушево, а комити после кратке борбе измакоше у планину. Но ово треба још да се потврди. Број жртава, не зна се. Многи скопљански цинцари спремају се да иду у Крушево ради виђења са родбином. Турска власт била је раније забранила одлазак у Крушево, али сада им допушта, као што казују путници из Скопља.

У чисто српски крај Пореч у битољском вилајету увукле су се неке комитске чете. Неки Ђурђин из села Сланског има у чети 200 људи. Поп Томо Мицков, из села Врањешнице, са заставом, богородичином иконом и крстом скупља усташе. Поп из Монастирца такође скупља усташе. Цветко и Стојче из Горњег Солња стоје са четама у селу Боропољу, близу Пусте Брезнице, на међи битољског и косовског вилајета. У четама има по 60 људи, а задатак им је да се боре у својим рејонима.

Караула Девич у Поречу порушена је до земље

Текијског хоџу Хасан бега у Поречу ранили су комити. Он се затворио у Текију, коју комити опколише.

Поречко село Горње Самоково, у коме се налази једна јака чета, опколила је турска војска.

Из Скопља јављају, да је од 28.—30. ов. мес. прошло кроз Скопље за битољски вилајет 8 батаљона турске пешадије У косовској Митровици чекају на полазак два батаљона, које је послао Назир паша из Пећи, а у Феризовићу налази се 10 батаљона спремна за полазак у битољски вилајет, да свладају отпор комитетских чета

Турске власти у Скопљу живо трагају да ухвате један сандук са 25 бомби, које су послате из Солуна у Скопље за престојеће динамитске атентате у самом Скопљу. Огорчење Турака на све хришћане у опште расте из дана у дан.

Срдан.

* * *

Руски листови пишу још увек о убиству Ростковскога. „С. П. Вједомости“, орган кнеза Ухтомскога, личног пријатеља царевог, овако завршује свој уводни чланак:

„Већ одавна Аја-Софија сања о руском крсту, који би сачувао ону светињу и од Мухамедове мржње и од недостојних прохтева ненаситимих Грка. Словенски народи стоје међутим на пресудној раскрсници. Настао је последњи, дванаести час, те је с тога неодложно решити се: [illegible] за светлу будућност савеза међу слободним братским народима, који би једном одахнули под сенком моћнога руског штита, или за подлегање под свемоћни јарам Немштине, која се на њих устремила, да их сутра потчини и прождере.“

* * *

Из Скопља јављају: Арнаути у Старој Србији, необуздани у своме беснилу, не дају се укротити. Са њихове разузданости устанички пожар све се више шири. Народ, нагнан опасношћу по живот свој и своје породице, листом пристаје уз устанак.

Из Битоља јављају: Код села Сирула, у околини Охрида, био је крвав сукоб између војске и комита. Губитци на обе стране огромни. Ближе појединости о сукобу непознате су. Комите у кичевскоме крају покориле многа турска села, а на гдекојим местима Турци им се сами предају и полажу оружје.

Из Скопља јављају: Салп и Зајча, арбанашка села близу Кичева, попаљена су. Многи Арбанаси погинули су, а међу њима и познати зликовац Сефер Усов и села Зајаса. Због овога Арбанаси запалише хришћанско село Карбоницу и извршише покољ.

Седница Саборског Одбора

1. (14.) августа. 1903.

Присутни: Председник епископ Гаврило Змејановић, поп Божа Поповић, поп Сава Стојаковић, Др. Миша Михајловић, Др. Мита Мушицки, Др. Никола Ђурђевић, Др. Жарко Миладиновић, Др. Стева Јовановић, секретар, први бележник, обадва фискала и статистичар.

Од важнијих предмета решено је: Да се од селе сваком члану Саборског Одбора шаље и кратак нацрт дневног реда уз позив, а предмети који касније стигну, да се исто тако даду члановима у очи или на првој седници. — Његово Величанство одобрило је предлог Саборског Одбора, да се потраживања на аукти бришу, а у будуће да се и не прописује. — Њег. Величанство изволело је потврдити избор барона Рајачића за надзорника српских народних добара, те одлучено истога позвати да одмах звање своје наступи, односно пред Саборским овим Одбором заклетву положи.

Министар председник укида одлуку Саб. Одбора из г. 1901. на уток старобечејских учитеља ради огреварине, те позива, да се у том погледу друга одлука донесе, закључено преко Административног Одбора испитати како гласе стечајеви на учитељска мјеста, те да ли општина уз релутум за дрва даје и огрев у нарави.

Одлучечо, да се манастирске управе позову, да се најстрожије придржавају постојећег упутства, а нарочито у погледу касе, држања братских седница и то под најстрожијом одговорности настојатеља, а исто тако упутити их, да у ником случају несмеју без предходног одобрења сабора — односно Саборског Одбора прекорачити свој прорачун, које имају сваки пут исходити преко надлежног Административног Одбора, који међу тим никако није сам властан такова прекорачења одобравати.

Узет је на знање извештај Др. Мише Михајловића, у ствари сазива, односно несазивања архидијецезал. епархијске скупштине, те одлучено у тој ствари нарочитом се представком обратити председништву министарства, против суспендовања одлуке Саборског Одбора у тој ствари. — Одбијен уток Жикића из Ст. Бечеја у погледу избора питомаца из закладе барон. Јовић, те се има нов избор обавити. — Узет на знање обрачун земаљ. владе у Загребу у ствари дотације свештенства горњокарловачке дијецезе, те се потребита свота дозначује.

На молбу братства манастира Војловице, да им се дозволи, да оснују фонд за зидање односно оправке и осталих манастирских зграда одлучено, да се може дозволити, да манастир може у ту циљ употребити само половину чистог прихода свога, али и ту да шаље народним фондовима, који ће је до потребе као засебну главницу користоносно уложити.

Султан је заспао!

Већ неколико дана не може султан да сведе очи. Тек мало час је био везир да га умири, али узаман.

— Шта је у Маћедонији? питао га је султан.

— То нам не задаје ни најмање бриге падишо. Лако ћемо с малима. Ако не данас, насигурно сутра. Главно је, да је Русија мирна . . .

спустио и давао обилато — готово негледуш! А вавек је говорио: све ће то бити некоме од вајде! Ди год се што требало за народ урадити ту је први био говорећи: све ће то народ позлатити!

Од првог почетка био је одан присталица српског великана Милетића и његових се начела придржавао одушевљено до последњег часа живота свога. Није било народног збора и договора где он није учествовао са својим сељанима. Њему у заслугу се има уписати да су кленчани сви као један човек чисти прекаљени радикали, које не може нико у уверењу уздрмати ни лепим речима, ни обећањима нит застрашивањем.

Ето, таки је био покојни Пера Јовановић Теча као човек и као Србин!

Ове године у Петак Духовски саранисмо га и последњу му пошту учинисмо сви који га познавасмо, уз велико саучешће интелигенције и народа, испратисмо га до вечне куће ма да је киша левала као из кабла.

Сви му од срца кликнусмо: вечна ти памет, лака ти земља ова Течо била коју си ти тако од срца љубио! Нека ти је и од мене, овим речено: нека ти је и слава и хвала од једног захвалног добровољца.

— Султан је жалосно тресао главом. После великих ратова пролазили смо увек при лично. Колико је јуришала на нас Русија, па смо остали живи. Ал ови мали, ово зло изнутра. Онај црв кад се створи у телу, тај га разрије и изеде. То је знак смрти. А ето онај црвак, раја, кренуо се.

И султан не спаваше ни оне ноћи.

Сутра дан је погинуо у Битољу руски конзул Ростковски. Велики везир није смео ни да оде султану да га теши.

Дан за тим, развио се у Маћедонији барјак св. Ђорђа. Кренуше се и Срби.

Тога дана није спавао ни велики везир. А султан је тражио сву ноћ маказе да се закоље њима као оно Абдул-Азис.

Тада, у рану зору изађе пред султана велики везир. Лице му сјаје од радости, у руци му је брзојав.

— Шта је?

— Ко ће као Алах! Московске новине су јако забринуте... Око Битоља су такве прилике, да не знају, хоће ли моћи из Битоља добити и мртво тело свога убијеног конзула. И руске новине су се забринуле: хоће ли испасти за руком, да се спречи даљи устанак раје?! И износе да руска дипломација чини све могуће у том правцу...

— Не верујем ти! Покажи! узвикну жељно султан. А кад се уверио, удари теменом о перзијске ћилимове и рече: — Кад у Москви имам такве пријатеље, онда верујем, да Турска имаде још дана.

И спусти главу на меке душеке и ухвати га сан. А пробуди се тек онда, кад је сањао заставу са иконом св. Ђурђа, на којој пише само: — смрт.

Та то се раја и не бори више за слободу, она је без наде и хоће само да умре!

И навукла се тама на образима падише, и ко зна, када ће и опет заспати.

Л.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. августа отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јула истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец август обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Регрутовање у Угарској.

Пошто су асентне комисије скоро 2 месеца узалуд чекале у дотичним штацијама за регрутовање („ергенцунгбецирксштације) да отпочну свој посао, то су оне сада разрешене. Из тога се сада закључује да регрутовање не ће скоро почети. А да би се ипак по могућности одржао „штанд“ (број) на прописаној висини, не ће бити, ове године момчад, као што је то иначе обичај био, пре измака службеног времена поотпуштана, већ ће она момчад, која већ трећу годину служи, бити по свој прилици задржана до 31. децембра, а иначе је била отпуштена непосредно после великих јесених маневара.

Забаву с игранком,

приређује српска омладина у Ковиљ-Сентивану у недељу 3. (16.) автуста 1903. године у великој гостионици код „Златног Крста“. Чист приход намењен је сиромашним ученицима.

Прослава двадесетпетогодишњице.

Српска црквена певачка дружина у Ст. Бечеју слави 15. (28.) августа, на Вел. Госпојину 1903. г. своју 25-годишњицу. Умољавају се поштована певачка друштва, која би хтела да преко изасланика буду заступљена на овој нашој слави, да нам то у напред изволе јавити, да би се за времена могли побринути за станове.

Нова литургија.

Петар Ј. Крстић, свршени конзерватористa, компоновао је једну литургију за мешовити хор, на основу српских народних мотива. Исту је поднео на оцену цензурном одбору св. Синода у Русији, који се о њој веома похвално изразио и дозволио да сме бити штампана у Русији. Чувени московски издавач Јурсон откупио је ово дело од г. Крстића, које ће ове године, у јесен изаћи из штампе.

Највећи трг памука.

Аустралија превазилази све остале делове света у производњи памука. Јужна Америка продуцира годишње око 500.000.000 енглеских фуната, (енглеска фунта тежи 454 грама), европски крајеви дају 450.000.000. Затим долазе Уједињене државе северне америке са Канадом, које дају 272.000.000 фуната, али Аустралија може при добрим условима избацити и 1,000.000.000 фуната памука, дакле половину потребе целокупног света.

Како лече кинески лекари.

Свима је познато, да Кинези плаћају своје лекаре само онда, када оздраве и док год болују, лекар не добије ништа. Ови лекари имају много лошије образовање од својих колега у Европи, на име, веома слабо познаје човечје тело и његове функције и имају чудне појмове о свему том. Најважнији метод у испитивању болесника јесте било. Како „Газет Медикал“ пише, кинески лекар много полаже на куцање била, и он је веома обазрив у томе. Да би сазнао природу болести, посећује понеколико пута на дан, пипа било, устаје рано, када је још свеж и када још није ништа радио, а тиме хоће да постигне да се његово тело ничим не узбуди, како би се могао што боље удубити у било болесниково. Пошто сврши преглед болести помоћу била, он одатле извлачи даље закључке, који се односе не само на биће болести већ и на њен узрок и на особине других органа, као и сваки европски лекар. Он на билу разликује више квалитета од наших лекара. Често изгледа као шарлатанство, кад кинески лекар каже „бурно као пенушава вода,“ „тихо као кад бисер дршће,“ или као „кап воде са крова,“ или опет као „узбуђена струна на лири.“ Ова разна стања била према кинеској науци, стоје у одређеној вези са стањем појединих органа, нпр. плућа, срца, џигерице, желудца, и т. д. Сваки поједини квалитет била важи као нарочити знак за функцирање појединих органа. У опште се кинески лекари нарочито одликују талентом опажања и веома много полажу на тачност и савесност у испитивању и ако ми ту врсту испитивања сматрамо као погрешку. Ова савесност и тачност се до ситница није само у болесниковом интересу већ и у њином, јер само здрав плаћа.

Брзојави „Застави.“

Стигли 2. августа.

Солун. 1. августа (од нашег дописника). Јуче у подне је војни суд у Битољу осудио на смрт убицу конзула Ростковског, војника Халима, и друга му војника, који га није спречио у убиству. Једног војника за лажно сведочанство осудише на 15 година робије, једног пролазника Турчина такође за лажно сведочење на 5 година робије. Један оптужени војник је ослобођен. Два турска официра, који су грдили мртвог Ростковског, дегредовани су.

На смрт осуђени Халим и друг му војник, стрељани су јуче после подне у 5 сати. — Ово брзо суђење и извршење казне показује, да се хтело брзо скинути с дневног реда ово питање и стати на пут даљем испитивању и преслушавању, које би извесно показало правог интелектуалног кривца, који није ни био Турчин,

Трговина.

НОВИ САД, 2. авг. 1903. године. Пшеница прве квалитете нова 7 фор. 10—15 н. Пшеница средња 7 ф. — н. Пшеница лакша роба 6 ф. 80—90 н. Наслица 6 ф. 20—50 н. Јечам 5 30—50 н. Зоб 4·70—90 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—30 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела пољена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свиње угојени тешки	41—42 нов.	живе
„ средњи . .	38—40 нов.	мере
„ лаки . . .	36—37 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов. по клгр.
Јагњци	7—14 по пару фор.
Овци .	——— по пару фор.

*

Стање воде под Новим Садом.

1. авг. било је	4·12 мет
2. авг. било је	4·11 мет

*

БУДИМПЕШТА, 13. августа 1903. Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 35.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 7·50—7·70—; бачка 76—78 кила 7·40—7·70; банатска 75—78 кила, 7·30—7·75; сремска 74—78 кила —·——·— на три месеца унапред. — Нова раж 6·05 до 6·25. — Јечам 5·40—5·80. — Зоб (овас) 5·25—5·70. — Стари кукуруз 6·05—6·20; нови —·——·—; чинквантин —·——·—. — Ситна проја —·——. — Банатска репица 9·50—10—, а купусара 10·50—10·80. Ланено семе —.———; кудељно семе ———. — Нова луцерна детелина ———; црвена ———.

Правац (тенденција) непромењен.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати по подне.

Пшеница за април 1904. 7·60, а за октобар 7·34. — Раж за април 1904. 6·——; за октобар 6·16. — — Зоб 5·31 — Кукуруз за мај 1904. 5·04 за јуни ————; за јули —— за август 6·15 за септембар и октобар 6·12— — Репица (купусара) 10·95.

Правац (тенденција) непромењен.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Све врсте хране примамо у комисију на продају, а посредујемо и при купу, све уз најповољније услове. — Са ближим обавештењем стојимо радо на расположењу.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

МОДНА-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Николе Стојановића
у Белој Цркви (Fehértemplom)
потребује два старија и два млађа помоћника, који могу 1. или 15 септембра о. г. у радњу ступити. Морају бити добри продавци, да владају српским, немачким, мађарским и романским језиком. 613 1—2

I^A СОМБОРСКИ
ОВЧИЈИ СИР
одавна признат, да спада међу прве и најбоље сиреве светске, још увек се може добити у *главном стоваришту обилно снабдевене мешовите и фина трговине*
ДУШАНА ДАЉЧЕВА
„код Даљца“ у Сомбору (Бачка).
Одпрема поштом и железницом у дрвеним качицама; количина изнад 6 килограма.
I-а сиру овчијем је сезона до конца августа ио ст. к. 611 2—3

НАЈВЕЋА ТРГОВИНА
ШПЕЦЕРАЈА, КОЛОНИАЛА и ДЕЛИКАТЕСА
Л. ЈОВИЧИЋ
ТЕЛЕФОН БР. 344. ЗАГРЕБ илица бр. 7.
Јављам да сам велику количину каве купио, те сам у стању праву куба каву по 2 круне 50 пот. килограм у сваком месту франко подвоз и паковање доставити. Примећујем ради посумње, у случају да неби коме горе наведена кава одговарала, уз мој трошак узимам у свако доба натраг.
Са особитим штовањем
9—10 532 Л. Јовичић.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
Велимира Радака
у Митровици.

„Ракетли“ жабица
„РАКЕТЛИ“ разних ватромета и бенгалске ватре у свима бојама.

НЕ ТРЕБА САПУНА ВИШЕ
прашак за прање веша без сапуна цеђа и соде.

Гром
најјача есенција. Од једне литре грома добије се 20 литри доброг сирћета.

Емајл лакова за мазање разних кућевних ствари, лакова за патос у свима нијанцама.
Минералних вода, шпанских лековитих вина, шампањера, медицинал-коњака.
Роба фришка, цене умерене. 604 2-6

МУЖ И ЖЕНА.

Норвешка приповијетка од Амалије Скрам.

(Наставак) (16)

VIII.

Године пролазише и становници са Геленског Блата проводише и на даље у знoју лица свога зиму и пролеће, љето и јесен. Олина пила, Сијур Габријел радио, тек му коса сиједила, а леђа се грбила све више и више. Јенс и Ингеборг одоше у службу, свако за својим послом. Њилс и Зера Адна попунише њихова мјеста у кућанским пословима. На другом чему не опажаше се ни најмања промјена.

Међутим навршио мали Габријел шест година. Кад се Сијур Габријел враћао кући из риболова или из вароши, трчаше му мали у сретање, ухватио га за ноге, објесио се о њега и захтијевао да га отац дигне на рамена или преврне у ваздуху преко главе. Кад Сијур Габријел, на повратку своме, не би одмах спазио малог Габријела, нападаше на њега страх, и он чисто није смио да пита, где је мали.

Љети повео би Сијур Габријел малога са собом у поље. Ишли су један поред другог, држећи се за руке, и мали Габријел запртио на раме мале грабље, што му их је отац направио. Он зграбаше њима мале навиљке, а отац га хвалио и говорио му, да је он његов добар дечко. Помагао је оцу растресати сијено, и Сијур Габријел мораше се послије на све руке претварати, да мали не запази, како он поправља његов посао. У косидби ишао је са оцем и махао из све снаге дрвеном косом, при чему се обично сав задувао и склатио. Он си уображаваше да збиља коси траву, и сваки час изискиваше од оца да га похвали. У малим тачкама возио би са ђолине тресет и вуну с њиве кад су стригли овце, али увијек упоредо са оцем.

По недјељама, кад су одлазили на корабу у цркву, помагаше он оцу веслати, потурујући његова весла. А кад би било рђаво вријеме, сјео би на дно кораба поред очевих ногу и једнако брбљао и распитивао којешта, на што би му отац тек климнуо главом или одговорио по коју ријеч. Њилс и Магн веслаше озбиљно, ћутљиви и замишљени. На крми сједила је Зера Адна, а каштo и Олина, но она је у осталом све ређе и ређе полазила цркву. И Сијур Габријел и дјеца стидише се да изилазе с њоме међу свијет. Они су добро знали, да сав град зна за њихову срамоту. Сијур Габријел мораше се због тога често да бори упорно сам са собом. Он је осјећао да на души његовој лежи врло тежак терет. Ако је икоме било од потребе да иде у цркву, бјеше свакако Олини, јер ко зна, неће ли јој једног красног дана запасти у душу ријеч божја, и окренути је на боље. Сама Олина не напомињаше никад да би ишла у цркву, но видјело се, да је рађе остајала код куће.

У цркви сједио мали Габријел оцу на кољенима и чврсто спавао, затуривши главу у његов капуп.

И за јелом бјеше увијек на очевим кољенима, и Сијур Габријел хранио га својом кашиком.

— Сад тати, а сад малом Габријелу, — говораше он једнако, пазећи добро, да се отац како не превари. Ако би Сијур Габријел хотимице да га подражи, заграбио себи двије кашике једну за другом, мали би викао и чупкао оца за браду. Сијур Габријел држао се, као да се боји, па брже боље дао дјетету његову кашику смијући се у себи.

Што је мати тражила у ракији, то је отац налазио у малом Габријелу. Ради њега је радио, к њему га вукла душа његова. Ма како да је био сломљен и нерасположен, поглед један само на дјечачића, олакшаваше увијек срцу његовом и умириваше му душу. То блиједо, кудраво дијете са великом главом и мршавим ситним тијелом давало је смисла његовом раду и ублажавало његов тежак живот.

Један пут био Сијур Габријел у стаји и погађао се са рибарем, коме је хтио да прода двоје прасади. Он држаше за руку малог Габријела, коме је био врат омотан зеленим вуненим шалом. Мајске вечери беху влажне и студене, макар да је дању било топло, и мали од синоћ промукао.

Рибар бјеше нешто мало припит. Чинило му се, да је Сијур Габријел и сувише прецијенио прасце, и задрма, нешто у шали, нешто љутећи се, Сијура Габријела за рамена и тркну га остраг кољеном. Мали Габријел плану, притрча рибару и стаде га бити шакама куд стиже, досижући му тек до појаса. Сељак се сав тресао од смијеха. Сијур Габријел мораше силом да одвуче дијете од њега, и дијете се расплака и затури лице у очев капут. Сијура Габријела уплаши необичан звук, што се оте из дјетињег грла. Глас бјеше пригушен и промукао, као да долази из зарђале трубе. Никад прије тога не чу он такво ужасно рипање. Он подиже дијете на руке и однесе га у собу, осјећајући, да неће бити добро.

(Наставиће се.)

Стечај. 605 3—3

Расписује се стечај на једно стипендијско место из задужбине народног добротвора Стевана Николића и сестре му Василије. Стипендија ове задужбине износи годишње 252 круна, која ће се исплаћивати у 10 школских месеци, а могу је добити ученици или ученице средњих школа. Првенство и мају рођаци пок. добротвора и сестре му.

Молиоци треба да поднесу:

1. Крштено писмо;
2. сведочбу од последње школ. године;
3. лечничку сведочбу о здрављу и накаламљених богиња;
4. сродници имају да докажу своје сродство.

Рок стечају до Усековања Јована Крститеља.

Из ванредне седнице црквеног одбора српске православне црквено школске општине новосадске 9. (22.) јула 1903.

Паја Ћурчић, књиговођа — П. Попадић, председник.

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Кисачу овим расписује дражбу на мањак ради оправке свога светог храма на дан 3. (16.) августа т. г. у 5 сати после подне у српској школи.

Посао је прорачуњен на 1881 круну и 40 потура

Ближи услови и прорачун могу се сваки дан видети у парохијском стану.

Општина задржава себи право избора лицитанта.

У Кисачу, 28. јула (10. августа) 1903

Марија Шилић, перовођа. 600 3—3 — Јован Вучерић, председник.

Продаја имања.

Имам на продају преко 130 ланаца земље добре груписане у ливади и ораница и кућа у близини вароши Обреновца поред пута, удаљено од пристаништа реке Саве 2 сата.

Услови повољни.

Погодбе ради ваља се обратити

Миливоју Лазаревићу,

4—5 528 Обреновац (Србија).

КОНЦЕСИОНИРАНИ курсови за учење.

Темељно образовање за књиговође и кореспонденте који могу добити места у банкама, индустријска и друга трговачка подузећа. За странце, ученике и ученице имаде и панзионат. На захтев достављају се обавештаји.

Проф. Ј. МОГАН,

6—6 485 у Вршцу, белоцркванска улица 25.

МЛАЂИ ГВОЖЂАРСКИ ПОМОЋНИК

може одма ступити код

Ђ. СЛАВКОВИЋА

у Земуну.

Потребно је да зна говорити српски, не мачки, а и нешто мађарски. 599 2—3

ЗА ИНКАСОВАЊЕ тражи се особа, са нешто кауције, која би способна била и за продавање једног артикла за домаћу индустрију.

Плата одређена а место стално. Где? може се упитати кад администрације овог листа. 539 3—4

Red Star Line, Antwerpen

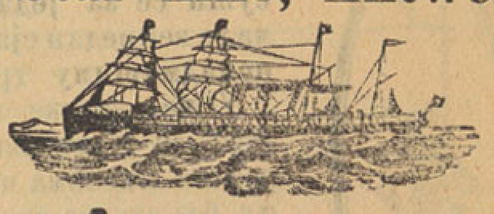

у Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња.

Извешћа даје: 336 14—

Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

ОГЛАС.

Своју кућу на најживљем месту главне улице у Вилову, са мешовитом трговином заједно, због смртног случаја у породици, рада сам или предати, или продати. За обавештај се ваља обратити или на потписану, или на браћу јој књижаре: Симу Јовановића у В. Кикинди или Гигу Јовановића у Т. Бечеју.

Вилово (бачка жупанија) августа 1903.

Софија Јовановић, власница куће и трговине.

596 2—3

ЕКСПОРТ НАМЕШТАЈА

42—50 243 и

посредовање директног купа за бечки намештај

М. ДИМОВИЋ

Wien, V. Schlossgasse Nro 18.

Ценовници бадава и франко.

14— 825

Сатракова

Танин-Чоколада

особито дјествује код

ДЕЦЕ И ОДРАСЛИХ

против ПРОЛИВА.

Цена 40 потура

Добија се у свакој апотеци.

530 4—8

Апотекара Роберта Линднера

козматично средство per excellence

ALAISKA-KRÊME

даје лицу после кратке употребе засењујућу белину, свежост, чистоћу пријатност. Одстрањује бубуљице, црнило од сунца итд. чини најружније руке фине беле и њежне. Особине: **Alaiska-Krême** не масти, нема у себи металних састојака, лечнички прегледан и јамчи се да није шкодљиво средство.

Цена једној тегли 3 кр.

Теглица за пробу 1 К 20 п.

АЛАИСКА-ПУДЕР

допуњује изврсно косметично дејство овог Алаиска-Креме даје лицу очаравајући изглед, нежну, свежу, румену боју и изврстан је услед особитог парофима, те не спада и не брише се, а никако није шкодљив, јер не садржи у себи ни цинка ни олова.

Једна доза пудера (бела, роза или жута) 3 круне.

Поруке отправља апотекар: 408 9—10

ROBERT LINDNER,

Wien, XIII./9. Leinzerstrase 113.

Одликовано: у Паризу, Лондону, Амстердаму, Бечу 1903. са златном медаљом и почасним знацима.

ЗАШТО
толика подражавања? 174 14—16
ЗАТО,
што је прави Ајзенштетер »
Linoleum Fussboden Email
са регистрованом заштитном марком „Eiserner Ritter“ најбољи и најдуготрајнији лак за мазање меког патоса и кухињског намештаја.

Чувај се од подражавања.

Registrirte

Schutzmarke
Eiserner Ritter

Ајзенштетеров Линолеум емаил за патос
суши се за један сат, имаде венредан сјај и до сад ненадмашиму трајност.
Услед велике проће, налази се у трговинама подразним именима подражавања без икакве вредности, те *треба сваки изрично да тражи* **само Ајзенштетеров прави ЛИНОЛЕУМ ЕМАЈЛ** за патос *са регистрованом марком* „Eiserner Ritter“.

Од подражавања ваља се чувати.

Lak- und Farbenfabrik
Gebrüder Eisenstädter
Главно стовариште у Новом Саду код:
Стојановића и Радовановића

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО
које би требало да буде у свакој породици, јесте свуда познат и опробани
Ернста Хеса „Eucalyptus“
гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.

У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства за повраћај здравља и сачувања од болести.

Преко 1500 захвалница и признања
добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од

севотина, крсто - грудо - вратобоље, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, бола унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.

Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу **бесплатно**, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.

Треба тачно пазити ↓↓↓↓↓↓ на заштитну марку

Клигентал у Саксонској.
ERNST HESS
Eucalyptis-Importeur.

Стоваришта у Будимпешти: **Josef v Török**, Apotheker, VI, Király-utcza 12. und Andrássy út 26. **J. Lederer**, Apotheke, „zum König von Ungarn,“ V., Erzsébettér. Marokkói-utcza 2. **Dr. Alexander Rosenberg**, Apotheke „zum Stern“, VIII. Kerepesi-út 43. **Edmund Eibach**. Apotheke „zum heil. Bartholomäus“, VI. Andrássy-ut 55. **Dr. Emil Buday**, „Stadt-Apotheke“, IV. Váczi-utcza 34. **J. Raditz**, Apotheke „zum weissen Kreuz“, IV. Fővám-tér 6 Apotheke **„zum Schwan“**, Aréna-ut 124. **Vilhelm Kerpel**. Apotheke „zum weissen Adler“, V. Lipót-körút 28. **Coloman Kriegner's** Apotheke „Üllői-út 65. 583 2—26

СА СВИМ БАДАВА!

Основано 1840.

избацује сваки свој новац, ко се даје од подражавања која ништа не вреде, преварити. Мој прави американски никлени **Anker-Roskopf-сат.** (Antimagnetique) са патент-емајл-плочом за цифре, а који ходи 36 сати и који тачно по овом цртежу изгледа, је једини својом нарочитом издржљивошћу и тачним ходом, најомиљенији сат за штрапац Нарочито за препоруку је за г. г. ц. и кр официре, жељезничке чиновнике, жандармерију, финанце кондуктере, машинисте и за свакога, који жели да имаде **јак и добар сат за штрапац.** Цена је сату заједно са ланцем од никла и футролом само

6 КРУНА

са трогодишњом писменом гаранцијом. Ко поручи три комада добија комад по **5 круна**. Ако се не допада промени се или враћа новац. Отправља главно заступништво I. американске фабрике сатова

MAX BÖHNEL
Wien, Margaretenstrasse Nro 48./143
Лиферант ц. кр. држ. чиновника.

Опомена! Продају се Roskopf-сатови са плеханим заклопачима и папирним имитованим емајл плочама за цифре и такав сат košta код мене само 1 фор. 75 нов. и примећујем, да ја нисам прост продавац већ сајџија. Моји сатови имају фине патент-емајл-плоче за цифре (Zifferblatt), тачно су регулирани и зато треба све друго одбити које не носи горњу фирму. 435 7—10

фелдешов
Margit-Crême
најбољи је на свету. Чудновато дејствује

Женска се ЛЕПОТА добија, улепшава и одржава са изврсним и кемично чистим и сасвим нешкодљивим

Најбоље против утицаја сунца и ветра, а које нема живе, ни олова, ни масти — је општи омиљени

Фелдешов Фелдешов
MARGIT-CRÊME

Потварачи се судски прогањају.

Ова светско призната помада за лице, чисти после неколико дана пеге, флеке, бубуљице, митесере и друге болести на кожи. Глача боре. уклања богиње, даје лицу белу, глатку и нежну боју.

ЦЕНА: Мала тегла 1 кр. велика тегла 2 круне.

Од подражавања се треба чувати. Законом заштићено.

Поштом уз поузеће или са претходно послатом свотом разашиље произвађач
K. von FÖLDES
Apotheker, ARAD.
Добија се у свакој апотеци, дрогерији и парфимерији.

Маргит пудер 1 кр. 20 пот.
Маргит-сапун 70 пот.
Маргит-паста за зубе 1 круна
Маргит-вода за лице 1 круна.

Главно стовариште *у Новом Саду* у апотеци: г. Гавре Плавшића и Јована Вујића.

За женске неопходно потребно. Најбоље средство за — лепоту. —

175 10—10

Одликована златном и сребрном медаљом | Постоји од 1860. г. | Одликована златном и сребрном медаљом.

ФАБРИКА НнамеШТАЈА
Са парном машином
НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНЋА
У НОВОМ САДУ
преко пута срп. о нов. школе у сопственој кући, Ханска улица бр. 1.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ СОПСТВЕНОГ ПРОИЗВОДА
готових намештаја, шифонера, кревета, писаћих столова, дрвених и савијених столица, украса, огледала и др. и др.

Даље: гарнитура за седење, душека, дивана, велики избор, простирача ћебета и завеса.

Прима сваковрсне оправке, украшавање при сваковрсним свечаностима, намештај за хотеле и станове, снабдевање потребних ствари за младе по најновијем укусу и по **најефтинијим ценама.**

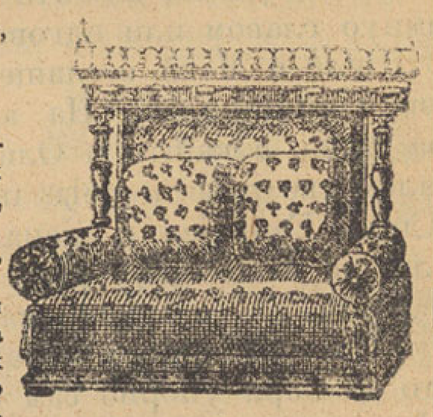

227 16 :0

Zacherlin
помаже изврсно као ненадмашими „сатирач инсекта“.!
Купуј „само у флашама“

ДОБИТИ СЕ МОЖЕ:

У Новом Саду код:
Емериха Дицгена и сина
Н. Димовића
Т. Ђорђевића
Г. Ханзлиха
Николе Костића
Ц. Либмана
Јосифа Лудвига
Браће Мирилов
Шаму Розенблита
Лоренца Баумгартнера
Јозефа Бема
Љ. Стефановића сина
Стојановића и Радовановића
Браће Вагнера.
Јос. Војтовића.

У Бач-Брестовцу:
Консум-Ферајна.

У Босанском-Шамцу:
Адолфа Трицла.

У Черевићу:
Ферд. Крауса, синова

у Инђији:
М. Петковића
Јована Ђармата.

У Карловцима:
Фрање Хомолке
Ст. С. Јанковића.

У Кленку:
П. Х. Поповића апотекара.

У Кули:
Ј. Шварца
Ферд. Кнефеља

У Митровици:
Јов. Костића „код плаве звезде“
Јована С. Мијића
С. А. Крстоношића
Лазара Стојановића
Стевана Адамовића, сина
Радивоја Николајевића
Карла Најбауера мл.
Велимира Радака
Нике Ненадовића.

У Нем. Паланци:
Берхајма Мано
Јосифа Хаусвирта
Марка Мацикића
Карла Ресеља
М. Фирста и друга.

У Ст. Вечеју:
Луке Мравића

231 6—6

Господе Самуеле Фирста
Херцега Геве
Антона Пандека
Стевана Бранковића.

У Петроварадину:
Ферд. Андреса
Игњата Андреса
Мелхиора Киша.

У Руми:
Андреса Георга
Н. Г. Јуришића
Димитрија Т. Јаковљевића
Швелбе Мора
Данила Удицког
Еме Весеи
А. Н. Живковића

У Сентомашу:
Јована Манојловића мл.

Милана Манојловића
Вере Манојловића
Илије Јанковића

У Тителу:
Лазара М. Јанковића
Душана Крижана
Номенмахера Андреје.

У Турском Вечеју:
Исидора Шлезингера.

У Новом Врбасу:
Клајна Матије
Ферд. Сајдла
Шнајдера Јакова.

У Ст. Врбасу:
Мита Лесковца апотекара.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду